¡BOMBA!

Reflexionando en la guagua
sobre dinero y amor,
llegó idea de terror:
el bisnes de hoy es el agua.

k'iintsil

Miércoles 14 ti' octubre ti' u ja'abil 2026

CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 12 · NÚMERO 2831 · **www.lajornadamaya.mx**

Le bix jaats'naja'an El Niño te'el k'iino'oba' ts'o'ok u jach chíikpajal ti' jejeláas u kaajilo'ob yóok'ol kaab

Najilo'ob xook tu Amazoníail Brasile' k'ala'an; nojoch k'áak' joopol tu lu'umil Indonesia; chi'ichnakil tumen mina'an janabe'enbalo'ob ti' jejeláas kaajilo'ob yóok'ol kaab: chéen jayp'éel ti' le bix táan u jaats' El Niño, ts'o'oke' láayli' táan u yu'upajal ti' uláak' kaajo'ob.

Le ba'al je'elo', ku beetik u chokotal u ja'ilo'ob Pacífico, beyxan ku maas ts'u'uysik yáax k'iin yéetel ku beetik u yantal búulkabilo'ob, beyxan uláak' meteorológico ba'alo'ob tu'ux ku jach chíikpajal bix u jats'ik kaajo'ob.

Tu lu'umil Indonesiae', tu'ux jach ya'abchaj k'áax j-eel yóok'olal El Niñoe', ts'o'ok u k'askúuntik paak'alo'ob yéetel bosques yaan tu petenilo'ob Borneo yéetel Sumatra. Ts'o'oke' ku maas líik'il tumen yaan iik', yéetel u buuts'ile' ku beetik u p'áatal buuts'ankil tuláakal tu'ux te'elo'.

Malasiae' tu k'alaj u najilo'ob xook ti' jayp'éel u kaajilo'obi', tak u noj kaajil Kuala Lumpur yéetel Singapur, ts'o'oke' le lunes máanika', tu yéensaj u tojol u bo'ota'al u ts'a'akal máak ti'al k'oja'anilo'ob ku tsa'ayal kéen u ch'a'a u yiik' wíinik ikil u yúuts'bentik u buuts'il le k'áax ku yelelo'.

Malasia xane' tu k'áataj ka jach séeblak u yantal jump'éel múuch'tambal tu baantail u noojol-lak'inil Asiae' ti'al u béeytal u tsikbaltik le ba'ax ku yúuchul yéetel le contaminiaciono'.

U jejeláas máako'ob ts'o'ok u k'oja'anta'al yóok'olal le seenkech k'áak' joopolo', yéetel máaxo'ob ku meyajo'ob ti'al u kaláanta'al yóok'ol kaabe' táan u máan u kaxt orangutanes saatal yéetel jk'a'alo'ob tumen k'áak' yéetel buuts'.

Manaus, u maas nojoch kaajil Amazonía tu lu'umil Brasil, yanchaj u k'alik najilo'ob xook tumen ma' no'ojan iik' yaani', tu yóok'olal buuts' táan u jóok'ol ti' k'áak' ku tóokik k'áax.

Amazonase', tu yu'ubaj u máan 3 mil 726 u téenal k'áax tu winalil septiembre, maanal kantéen ti' le yanchaj láayli' te'el winalo', ba'ale' tu ja'abil 2025.

EFE / P 16

Oochel Reuters